

VIEŠOJO VALDYMO SAMPRATA IR RAIDA

Tadas Sudnickas

Mykolo Romerio universitetas
Valakupių g. 5, LT-101001 Vilnius, Lietuva

Eugenijus Chlivickas, Vladislovas Domarkas, Eglė Gaulė, Dalia Gineitienė, Jolanta Juralevičienė, Jolanta Palidauskaitė, Rūta Petrauskienė, Alvydas Raipa, Irena Segalovičienė, Jolita Sinkienė, Eugenijus Skietrys, Vainius Smalskys, Jurgita Šiugždinienė, Gintaras Žilinskas, Eglė Vaidelytė, Aušra Vaisvalavičiūtė, Kęstutis Vitkauskas, Rasa Šnapštienė. Atsakingasis redaktorius prof. Dr. Alvydas Raipa.

Įvadas į viešąjį valdymą. Mokomoji knyga. Kaunas. Technologija. 2009. 321 p.

Knygą recenzavo doc. dr. Remigijus Civinskas (VDU) ir prof. dr. Vladimiras Obrazcovas (MRU)

Ši knyga, parašyta Kauno technologijos, Mykolo Romerio ir Vilniaus Gedimino technikos universitetų mokslininkų kolektyvo, pirmiausia yra skirta viešojo administravimo pagrindinių (bakalauro) studijų studentams, tačiau nekyla jokių abejonių, kad ji bus įdomi ir naudinga valstybės tarnautojų mokymų įvadinės dalies klausytojams, savivaldybių tarnautojams, viešojo sektoriaus darbuotojams bei visiems, kurie domisi viešojo valdymo pokyčiais ir raidos tendencijomis. Knyga parašyta orientuojantis į studento lygmenį ir jo poreikius, yra lengvai skaitoma ir tuo pat metu išlaikytas reikiamas moksliskumo lygis.

Pirmame skyriuje autoriai supažindina skaitytojus su viešojo valdymo turiniu ir modernizavimo tendencijomis. Istorinė viešojo administravimo raida peržvelgiama nuo pat civilizacijos aušros – pirmųjų valstybių Kinijoje, Egipte, Mesopotamijoje susikūrimo, kai pradėjo formuotis viešojo administravimo praktika, iki šių dienų. Knygoje aptarta ir šiuolaikinio viešojo administravimo, prasidėjusio XIX a. pabaigoje, kaitos istorija. Autoriai labai suprantamai perteikia klasikinius viešojo administravi-

Tadas Sudnickas – Mykolo Romerio universitetas, Politikos ir vadybos fakultetas, Strateginio valdymo katedros vedėjas, doc., dr.

El. paštas tsudnick@mruni.lt

Tadas Sudnickas – Head of the Department of Strategic Management, Faculty of Politics and Management, Mykolas Romeris University, Assoc. Prof. Dr.

E-mail: tsudnick@mruni.lt

mo principus, sklandžiai pereidami prie sudėtingesnių viešojo administravimo procesų atsiradimą lemiančių priežasčių atskleidimo. Šiame skyriuje dėmesio skiriama ir viešosios politikos vaidmeniui viešojo valdymo sistemoje, išanalizuota viešosios politikos ir viešojo administravimo sąveika ir jų neatsiejamumas. Be klasikinio – „veberinio“ – požiūrio, pristatoma dabartiniu metu ir tarp administravimo praktikų jau išpopuliarėjusi naujoji viešojo vadyba. Skaitytojai supažindinami su pastarųjų dešimtmečių naujosios viešosios vadybos diegimo patirtimi, taip pat su kliūtimis, kurios neišvengiamai iškyla ją plėtojant ir taikant. Čia pat apžvelgtos įvairių šalių viešojo valdymo reformos, išskiriant radikaliau reformuotų anglosaksų šalių – Australijos, Didžiosios Britanijos, JAV, N. Zelandijos – patirtį ir apibendrinant nuosaikesnių reformų keliu pasukusių kontinentinės Europos šalių viešosios vadybos pokyčius. Skyrius užbaigiamas viešosios ir privačios partnerystės raidos, jos skirtingų formų analize, pateikiama informacija apie tokios partnerystės projektų valdymo ypatumus.

Antrame knygos skyriuje apžvelgta viešojo sektoriaus organizavimo problematika. Autoriai skaitytojus supažindina su strateginiu valdymu viešajame sektoriuje didžiausią dėmesį skirdami pirminei viso ciklo grandžiai – strateginiam planavimui. Visa darbų eiga išskaidyta į aštuonis atskirus etapus, tačiau autoriams pavyko atvaizduoti proceso visumą, neprarandant strateginio planavimo vientisumo ir integralumo. Skyriuje atskleidžiama valstybės tarnybos – vieno iš svarbiausių faktorių sėkmingam valdžios sprendimų įgyvendinimui – esmė ir samprata, pateikiami skirtingi valstybės tarnybos modeliai ir aptariami pagrindiniai valstybės tarnybos organizavimo aspektai. Autoriai atskleidžia dar vieną viešojo valdymo aspektą, be kurio būtų sunku suprast nagrinėjamą dalyką, – tai administracinės teisės vieta viešajame valdyme. Skaitytojai supažindinami su administraciniu-teisiniu, arba imperatyviuoju, šalių lygiateisiškumo ir autonomijos teisinio reguliavimo metodais, su administracinės teisės normomis ir administraciniais teisiniais santykiais. Be minėtų klausimų, šiame skyriuje nagrinėjama vietos savivaldos sistema, jos samprata, analizuojamas valstybės teritorinis suskirstymas, taip pat vykdomosios valdžios institucijų sistema – jų vykdomos funkcijos ir veiklos principai.

Trečias skyrius skirtas viešojo sektoriaus išteklių valdymo klausimams. Atskleidžiami žmoniškųjų išteklių, be kurių neįmanomas joks viešojo sektoriaus modernizavimas, teoriniai aspektai, aptariamos valstybės tarnautojų mokymo problemos pradedant tradiciniu supratimu apie mokymą kaip apie apibrėžtos trukmės procesą ir baigiant mokymosi visą gyvenimą samprata. Šiame knygos skyriuje autoriai nagrinėja dabartiniu metu ypač aktualią viešojo sektoriaus finansų valdymo temą, atskleisdami viešųjų finansų esmę, biudžeto formavimo principus. Pateikiama e. valdžios viešajame sektoriuje sąvokų aiškinimų įvairovė, formos ir jos raidos etapai, taip pat nagrinėjami miestų plėtros valdymo metodai, paties miesto samprata ir jo reikšmė.

Baigiamajame, ketvirtame, skyriuje autoriai nagrinėja viešojo valdymo etinius-visuomeninius aspektus. Atskleidžiamas piliečių vaidmuo viešajame administravime, nagrinėjama nevyriausybinų organizacijų samprata, jų veikla bei nevyriausybinių organizacijų ir viešojo sektoriaus sąveika. Aptariama etikos samprata ir jos svarba valstybės tarnyboje, nagrinėjami valstybės tarnautojų profesinės etikos principai. Knyga baigiama dialogo tarp valdžios ir piliečių, kuris užtikrinamas įgyvendinant ry-

šius su visuomene, analize. Pateikiama ryšių su visuomene istorinė raida, tikslai bei funkcijos.

Apibendrinant būtų galima pasakyti, kad ne tik studentus, bet ir visus besidominčiuosius viešuoju valdymu pasiekė racionali, pagrįsta ir lengvai skaitoma knyga, kuri suteikia puikią galimybę pasinaudoti autorių sukauptomis žiniomis ir patirtimi studijų procese ir kasdiniame darbe valstybinėse įstaigose, tobulinant ir efektyvinant savo veiklą.